

УДК 005.35

*Дяченко Т.А.,
м. Харків, Україна*

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Нині все більшої наукової уваги набувають дослідження сутності, ролі та значення для суспільства в цілому та підприємницьких структур зокрема такого суспільного інституту, як корпоративна соціальна відповідальність.

Все більша кількість компаній сприймає корпоративну соціальну відповідальність як корпоративну стратегію стійкого розвитку. В сучасних умовах глобалізації економіки практика впровадження корпоративної соціальної відповідальності в діяльність корпорацій набуває широкого розповсюдження, що обумовлює значущість та актуальність її теоретичного осмислення.

Проблемам соціальної відповідальності бізнеса присвячені праці багатьох вчених, таких як А. Акоюн, Д. Баюра, А. Зінченко, А. Колот, С. Литовченко, М. Саприкіна та ін.

Але розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні потребує особливої уваги.

Серед різноманітності визначень цього поняття найбільш узагальнюючим, на нашу думку, є підхід А. М. Колота, згідно з яким, корпоративна соціальна відповідальність розглядається як імплементація у корпоративне управління певний тип соціальних зобов'язань перед працівниками, партнерами, державою, інститутами громадянського суспільства та суспільством у цілому [5].

Імплементацию соціальної відповідальності у діяльність корпорацій зумовлюють такі основні мотиви:

- розвиток персоналу компанії шляхом запобігання плинності кадрів й залучення кращих спеціалістів із ринку праці;
- потреба забезпечити зростання продуктивності праці в компанії;
- реклама діяльності компанії, товарів і послуг, що вона виробляє;
- покращення іміджу компанії та зростання репутації;
- стабільність і стійкий розвиток компанії в довгостроковій перспективі;
- можливість залучення інвестиційного капіталу для розвитку соціально-відповідальних компаній;
- збереження соціальної стабільності в суспільстві;
- державні податкові пільги, що передбачені в окремих країнах [3].

В економіці України тривають інституційні перетворення [1,2], в тому числі пов'язані зі становленням корпоративної соціальної відповідальності як суспільного інституту.

Стосовно розвитку соціальної відповідальності бізнесу та практики її здійснення саме в Україні, слід виділити наступне. У листопаді 2007 р. Україна приєдналася до розробки міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26 000 [3].

Крім того, Організацією об'єднаних націй розроблено Глобальний Договір, до якого мають можливість приєднуватись компанії із різних країн світу. Таким чином, міжнародне співробітництво набуває крім загальновідомих форм, таких як міжнародна торгівля, переміщення капіталу, міграція робочої сили [8, 9, 10, 11], і нові форми, до числа яких можна віднести корпоративну соціальну відповідальність.

Концепції соціальної відповідальності бізнесу та її реалізації у світовому масштабі сприяє Глобальний Договір ООН, який є повністю добровільною ініціативою та дає унікальну можливість приєднання до мережі лідуючих компаній світу для обміну досвідом у соціальній сфері та сфері охорони навколишнього середовища. Таким чином, Глобальний Договір ООН сприяє утворенню нового бізнес середовища, в якому без порушення принципів конкуренції впроваджуються принципи соціальної відповідальності на національному, регіональному та глобальному рівнях.

Глобальний Договір об'єднує десять принципів у сфері прав людини, стандартів праці, охорони навколишнього середовища та боротьби з корупцією.

Принципи Глобального Договору у сфері прав людини полягають в тому, що ділові кола:

- мають поважати та дотримуватись підходу щодо захисту міжнародно-визнаних прав людини;

- не повинні брати участь у порушенні прав людини.

Згідно з принципами Глобального Договору у сфері трудових відносин, ділові кола мають підтримувати:

- принцип свободи асоціацій та визнавати право на колективний договір;

- ліквідацію усіх форм примусової та зобов'язувальної праці;

- ліквідацію дитячої праці;

- ліквідацію дискримінації прийому на роботу та в професійній діяльності.

У сфері навколишнього середовища згідно з принципами Глобального Договору ділові кола мають:

- підтримувати обережний підхід до екологічних завдань;

- реалізовувати ініціативи щодо підтримки посилення екологічної відповідальності;

- заохочувати розроблення та розповсюдження екологічно безпечних технологій.

У сфері боротьби з корупцією Глобальним Договором передбачено принцип – ділові кола мають боротися проти усіх видів корупції, включаючи здирицтво та хабарництво [4].

Так, до Глобального Договору ООН приєдналася, наприклад, і українська компанія – «Київстар», яка входить до складу однієї з найбільших у світі інтегрованих телекомунікаційних компаній –

VimpelCom Ltd, що дотримується корпоративної соціальної відповідальності, головний офіс якої розташований у Нідерландах.

Для компанії «Київстар» корпоративна соціальна відповідальність полягає у веденні бізнесу в гармонії з суспільством, а також добровільно взятих на себе зобов'язаннях та активній участі у соціальному і економічному розвитку України [7]. Корпоративна соціальна відповідальність «Київстар» реалізується через такі складові:

- відповідальність за власні послуги, що полягає в протидії мобільному шахрайству, розповсюдженню незаконного контенту в інтернеті, а також в проведенні інформаційної роботи з навчання дітей безпечному використанню інтернету та формування мобільної культури в суспільстві;
- корпоративна благодійність, що спрямована на допомогу дітям-інвалідам та дітям, позбавленим батьківського піклування, ветеранам та людям похилого віку;
- захист довкілля шляхом надання послуг, дружніх до довкілля, дотримання вимог екологічного законодавства, мінімізація впливу на навколишнє середовище через раціональне використання ресурсів;
- турбота про співробітників – в центрі уваги компанії знаходяться безпека життя, роботи та здоров'я співробітників;
- виконання зобов'язань шляхом повної сплати податків, прозорого та етичного ведення бізнесу відповідно до законодавства [7].

Саме міжнародні корпорації можуть стати провідником в Україну світового досвіду в сфері соціальної відповідальності бізнесу. Яскравим прикладом є корпорації, що досягли світового визнання в своїй сфері діяльності. Так, компанія «Хенкель», що є світовим лідером у створенні провідних брендів та технологій, головна компанія якої розташована у Німеччині, має три бізнес-підрозділи, що здійснюють діяльність у світовому масштабі: Adhesive Technologies «Клейові технології», Beauty Care «Косметика» та Laundry & Home Care «Засоби для прання та догляду за оселею». В межах програми соціальної відповідальності компанія «Хенкель» здійснює діяльність в наступних напрямках:

- корпоративне волонтерство – добровільна соціальна діяльність працівників та пенсіонерів;

- соціальне партнерство – сприяння реалізації соціальних проектів у всьому світі;
- залучення брендів до підтримки соціальних проектів у всьому світі;
- допомога у надзвичайних ситуаціях – невідкладна допомога людям, які потребують термінової допомоги внаслідок стихійного лиха [6].

Таким чином, імплементація корпоративної соціальної відповідальності в діяльність українських компаній набирає обертів та розвивається в межах загальносвітових тенденцій. Подальше розповсюдження практики соціальної відповідальності бізнесу важливе як для підприємницьких структур, так і для суспільства в цілому.

Список літератури:

1. Архиреев С.И. Институциональные преобразования и транзакционные издержки / С. И. Архиреев // Бизнес Информ. – 1998. – № 11. – С.20-22.
2. Архиреев С.И. Сутність соціального капіталу індивіда з позицій неінституціональної та неокласичної економіки / С. І. Архиреев, М. В. Шипілова // Социальная экономика – 2010. – № 1. – С.145-159.
3. Баюра Д. Корпоративна соціальна відповідальність у системі корпоративного управління / Д. Баюра // Україна: аспекти праці. – 2009. – № 1. – С. 21-25.
4. Глобальний Договір ООН [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Міністерства соціальної політики в Україні. – 2016. – Режим доступу: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article%3Bjsessionid=07E30561B5BF4DDE28B50412BE5BA03D?art_id=88867&cat_id=34940
5. Колот А. М. Корпоративна соціальна відповідальність : еволюція та розвиток теоретичних поглядів / А.М.Колот // Економічна теорія. - 2013. - № 4. - С. 5-26.
6. Корпоративна соціальна відповідальність [Електронний ресурс] / Офіційний сайт компанії Хенкель в Україні. – 2016. – Режим доступу: <http://www.henkel.ua/sustainability/corporate-citizenship>
7. Соціальна відповідальність [Електронний ресурс] / Офіційний сайт компанії Київстар. – 2016. – Режим доступу: <http://www.kyivstar.ua/kr-620/about/responsibility/>
8. Максименко Я. А. Глобализация как общемировой процесс и место в нем Украины / Я. А. Максименко, Н. О. Сорокина // Вісник Національного технічного університету “ХПІ”. – Харків: НТУ «ХПІ», 2012.– № 25(931).– С. 98–106.
9. Максименко Я. А. Деякі аспекти інтеграції України до світової

економічної системи / Я. А. Максименко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". – Харків: НТУ «ХПІ», 2015.– № 25(1134).– С. 111-116.

10. Максименко Я. А. Зовнішньоторговельні відносини України / Я. А. Максименко // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". – Харків: НТУ «ХПІ», 2015. – № 60(1169).– С. 145-148.

11. Максименко Я. А. Украина в системе международных экономических отношений / Я. А. Максименко, I. B. Гаврилова // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". – Харків: НТУ «ХПІ», 2014.– № 23(1066).– С. 33-39.

Bibliography (transliterated):

1. Arkhyereev S.Y. Ynstytutsyonal'nye preobrazovaniya y transaktsyonnye yzderzhky / S. Y. Arkhyereev // Byznes Ynform. – 1998. – № 11. – S.20-22.

2. Arkhiereiev S.I. Sutnist' sotsial'noho kapitalu indyvida z pozytsij neoinstytutsional'noi ta neoklasychnoi ekonomiky / S. I. Arkhiereiev, M. V. Shypilova // Sotsyal'naia ekonomyka – 2010. – № 1. – S.145-159.

3. Baiura D. Korporatyvna sotsial'na vidpovidal'nist' u systemi korporatyvnoho upravlinnia / D. Baiura // Ukraina: aspekty pratsi. – 2009. – № 1. – S. 21-25.

4. Hlobal'nyj Dohovir OON [Elektronnyj resurs] / Ofitsijnyj sayt Ministerstva sotsial'noi polityky v Ukraini. – 2016. – Rezhym dostupu: http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article%3Bjsessionid=07E30561B5BF4DDE28B50412BE5BA03D?art_id=88867&cat_id=34940

5. Kolot A. M. Korporatyvna sotsial'na vidpovidal'nist' : evoliutsiia ta rozvytok teoretychnykh pohliadiv / A.M.Kolot // Ekonomichna teoriia. - 2013. - № 4. - S. 5-26.

6. Korporatyvna sotsial'na vidpovidal'nist' [Elektronnyj resurs] / Ofitsijnyj sayt kompanii Khenkel' v Ukraini.–2016.–Rezhym dostupu: <http://www.henkel.ua/>

7. Sotsial'na vidpovidal'nist' [Elektronnyj resurs] / Ofitsijnyj sayt kompanii Kyivstar. – 2016. – Rezhym dostupu: <http://www.kyivstar.ua/kr-620/about/responsibility/>

8. Maksymenko Ya. A. Hlobalyzatsiia kak obschemyrovoj protsess y mesto v nem Ukrainy / Ya. A. Maksymenko, N. O. Sorokyna // Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI". – Kharkiv: NTU «KhPI», 2012.– № 25(931).– S. 98–106.

9. Maksymenko Ya. A. Deiaki aspekty intehratsii Ukrainy do svitovoi ekonomichnoi systemy / Ya. A. Maksymenko // Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI". – Kharkiv: NTU «KhPI», 2015.– № 25(1134).– S. 111-116.

10. Maksymenko Ya. A. Zovnishn'otorhovel'ni vidnosyny Ukrainy / Ya. A. Maksymenko // Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI". – Kharkiv: NTU «KhPI», 2015. – № 60(1169).– S. 145-148.

11. Maksymenko Ya. A. Ukrayna v systeme mezhdunarodnykh

ekonomycheskykh otnosheniy / Ya. A. Maksymenko, I. V. Havrylova // Visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu "KhPI". – Kharkiv: NTU «KhPI», 2014.– № 23(1066).– S. 33-39.

Т. А. Дяченко

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

В статті розглянуто теоретичні основи корпоративної соціальної відповідальності та її значення для підприємств та суспільства. Розглянуто основні мотиви соціальної відповідальності бізнесу. Досліджено практику впровадження соціальної відповідальності в стратегічне управління компаній в Україні.

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу, корпоративна соціальна відповідальність, Глобальний Договір ООН.

Т. А. Diachenko

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN UKRAINE

The theoretical foundations of corporate social responsibility and its importance for enterprises and society have been considered in the article. The main motives of social responsibility of the business have been considered. Practical implementation of social responsibility in the strategic management of companies in Ukraine has been investigated.

Keywords: social responsibility of the business, corporate social responsibility, Global Compact of the United Nations.

Т. А. Дяченко

КОРПОРАТИВНАЯ СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены теоретические основы корпоративной социальной ответственности и ее значение для предприятий и

общества. Рассмотрены основные мотивы социальной ответственности бизнеса. Исследована практика внедрения социальной ответственности в стратегическое управление компаний в Украине.

Ключевые слова: социальная ответственность бизнеса, корпоративная социальная ответственность, Глобальный Договор ООН.

Стаття надійшла до редакційної колегії 18.11.2016